

Sosiologiens ansikter

Emil Øversveen, Håkon Leiulfstrud, Ingvill Stuvøy, Aksel Tjora, red.

Sosiologisk teori: klassikere, modernitet og samtid

Bergen: Fagbokforlaget, 2025

332 s.

ISBN 978-82-450-4415-7

Michael 2025; 22: 159–160

doi: 10.5617/michael.12407

De 19 kapitlene i denne antologien er skrevet som en autoritativ og fagdefinerende innføring i sosiologisk teori for studenter i sosiologi og andre samfunnsvitenskapelige fag. Boka angis også å skulle passe godt for studenter i helse- og sosialfag og andre lesere som er interessert i forholdet mellom menneske og samfunn. Jeg hører med i gruppa «andre» og kaster meg over teksten med nyfikenhet. Her er det gjensyn med gamle helter og med tanker jeg hadde glemt, eller aldri forstått.

Redaktørenes innledning slår an tonen ved å kretse om det «sosiologiske blikk», det vil si at man lærer seg til å se på sosiale fenomener og seg selv utenfra. Dette fungerer som en rød tråd.

Del I handler om klassikerne Marx, Durkheim og Weber foruten de mindre kjente Harriet Martineau, Anna Julia Cooper, Jane Addams og Charlotte Perkins Gilman. Både her og ellers i boka er det gjort et utvalg som i seg selv har en definerende kraft. Det kunne vært problematisert bedre. Først på side 84 kommer et avsnitt som gjerne kunne vært forord. Det har tittelen *Sosiologiens kanon er en konstruksjon*. Selv blant de fåtallige tidligste samfunnsforskerne kunne flere

vært med. Norske lesere vil for eksempel savne Thorstein Veblen (1857–1929), den norskfødte, amerikanske sosiologen som satte varige spor med boka *The theory of the leisure class* (1899).

Den omfattende Del II har tittelen *Modernitet*. Her fortelles om personer, fagretninger og skoler fra 1920 og framover, med andre ord fra den tiden sosiologi og annen samfunnsvitenskap vokste seg opp og fram. Emnene er nyttig innrammet av teoretiske avsnitt som angir perspektivet underveis.

Del III om samtiden er tematisk og litt annerledes. Kapitlene behandler sosiologiske aspekter ved teknologi, miljø og klima, og mobilitet.

Hva har jeg lest? Egentlig er det filosofihistorie. Det er interessant, og boka anbefales herved varmt. Men mangler det noe? Vil målgruppen norske studenter som skal ut i en norsk kontekst, savne noe? Hvis boka kommer i ny utgave, foreslår jeg at den utvides med to kapitler:

Hva binder teksten sammen med norsk fagutvikling? Hvor er de som bygde opp sosiologi og samfunnsfag i Norge? Fra Eilert Sundt (1817–1875) til Stein Rokkan (1921–1979), Vilhelm Aubert (1922–1988), Marianne Gullestad (1946–2008), Ottar Brox (1932–2024) og andre? På side 84 nevnes en sosiologisk kanon. Det finnes en slik (1). *Norsk sosiologisk kanon* var en kåring gjennomført fra 2009 til 2011 av de 25 sakprosatekstene som anses å ha hatt størst innflytelse på sosiologifaget i Norge. Der er det mange forfattere som har sin plass i norsk faghistorie, og det er flere. Sant nok hadde ikke alle tittelen sosiolog, men sosiologisk forskning, teori og tenkning har ingen monopol på.

Det andre tilleggskapitlet jeg kunne ønsket meg, skulle handlet om arbeidsmetodene i sosiologisk basalforskning. Hvordan har man skaffet til veie den grunnlagskunnskapen som er nødvendig for å utvikle teorier? Bak slike metoder er det også en historie. Den spenner fra impresjonistisk synsing til avansert statistikk. Et kapittel om det sosiologiske håndverket mangler.

Litteratur

1. <https://sosiologen.no/ideer-kategori/sosiologisk-kanon> (7.2.2025).

Øivind Larsen

oivind.larsen@medisin.uio.no

Øivind Larsen er professor emeritus i medisinsk historie ved Universitetet i Oslo og redaktør av Michael.